Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2024/6861

28.11.2024

Resolutie van het Europees Economisch en Sociaal Comité

De koers voor democratische vooruitgang in de EU: een resolutie voor het volgende wetgevingsmandaat

(C/2024/6861)

Rapporteurs: **Christa SCHWENG (groep I)**
Cinzia DEL RIO (groep II)
Ioannis VARDAKASTANIS (groep III)

Rechtsgrond	Artikel 52, lid 4, van het reglement van orde
Goedkeuring door de voltallige vergadering	18.9.2024
Zitting nr.	590
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	193/7/6

INHOUD

Bladzijde

1. De koers voor democratische vooruitgang in de EU: een resolutie voor het volgende wetgevingsmandaat 1
2. Het succesverhaal van de EU: de wil om toekomstige uitdagingen aan te pakken 2
3. De EU als mondiale speler die zich inzet voor vrede, veiligheid, handel en vooruitgang 3
4. Hooghouden van onze waarden, eerbiedigen van grondrechten en diversiteit 4
5. Uitbreidingen en hervormingen voorbereiden 5
6. Duurzame en inclusieve groei, concurrentievermogen en investeringen waarborgen in de EU 6
7. De sociale dimensie van veiligheid: werkgelegenheid, vaardigheden en een rechtvaardige transitie 9
8. Zorgen voor gezondheid en fatsoenlijke levensomstandigheden: een stevige maatschappelijke dimensie 11
9. Participatie van burgers, een solide ruimte voor het maatschappelijk middenveld en een zinvolle burgerdialoog ...13

1. De koers voor democratische vooruitgang in de EU: een resolutie voor het volgende wetgevingsmandaat

1.1. Het nieuwe Europees Parlement en de nieuwe Europese Commissie zullen samen met de Raad van de Europese Unie de richting bepalen die de EU de komende vijf jaar en daarna zal varen. De nationale regeringen hebben hun standpunten uiteengezet in de Verklaringen van Versailles en Granada, terwijl de burgers hun visie kenbaar hebben gemaakt tijdens de Conferentie over de toekomst van Europa. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) heeft in het verlengde van zijn aanbevelingen aan deze Conferentie (met name de voorstellen 36 en 39, bedoeld om het EESC een duidelijke rol toe te kennen in participatieprocessen) zijn allereerste Week van het maatschappelijk middenveld georganiseerd, waarbij burgers (inclusief jongeren) sociale partners en maatschappelijke organisaties werden geraadpleegd. Het resultaat was een uitgebreide reeks bruikbare maatregelen om de democratische beginselen tijdens het volgende EU-mandaat te versterken en te waarborgen.

1.2. In deze periode van meerdere crises verzoekt het EESC het nieuwe Europees Parlement en de nieuwe Europese Commissie, gelegitimeerd door de verkiezingen van juni 2024, met klem om zowel de toekomstvisie van de Conferentie over de toekomst van Europa als die van de Week van het maatschappelijk middenveld over te nemen en gebruik te maken van de door het EESC vertegenwoordigde diversiteit om de internationale positie van de EU te versterken, het institutionele bestel van de EU op orde te brengen, onze gemeenschappelijke waarden stevig te verankeren en onze economie de weg naar duurzaamheid te wijzen, waarbij een geavanceerd, inclusief sociaal model centraal staat — een onontbeerlijke voorwaarde voor vooruitgang, eenheid en concurrentievermogen.

1.3. ***Het EESC verzoekt de instellingen van de Europese Unie een zesdelig veiligheidsconcept te ontwikkelen, gebaseerd op de volgende pijlers:***

— ***een EU die haar burgers beschermt tegen bedreigingen van buitenaf. Daartoe is een extern EU-beleid nodig dat gericht is op meer solide grondrechten en zijn geloofwaardigheid versterkt via een gemeenschappelijk EU-defensiebeleid en een gemeenschappelijk buitenlands beleid; ook heeft de EU eigen middelen nodig om haar beleid voor vrede en conflictpreventie en -oplossing naar behoren te laten functioneren;***

— ***een EU die mensen beschermt tegen interne risico's, vooral op het gebied van gezondheid, demografische veranderingen en armoede, en die in heel Europa toegankelijke, universele sociale bescherming en welzijn biedt;***

— ***een EU die zorgt voor een concurrerende sociale markteconomie, gebaseerd op ecosystemen die productiviteit, innovatie, kwaliteitsbanen en volledige werkgelegenheid garanderen, waarbij het concurrentievermogen van de EU geworteld moet zijn in haar vermogen om voorop te lopen op het gebied van ecologische duurzaamheid en sociale en technologische vooruitgang;***

— ***een EU die een veerkrachtige economie voor iedereen creëert door: te zorgen voor doeltreffende coördinatie van het macro-economisch beleid van de lidstaten en tegelijkertijd het economisch welzijn van haar burgers te waarborgen; het duurzame concurrentievermogen van het Europese bedrijfsleven te waarborgen en de koopkracht te behouden, en tegelijkertijd de inflatie doeltreffend te bestrijden; financiële inclusie te garanderen en financiële educatie te bevorderen; eerlijke belastingstelsels te ontwerpen; de strijd aan te binden tegen witwassen; en een Europese begroting vast te stellen waarmee de EU voldoende financiële middelen tot haar beschikking krijgt om haar politieke doelstellingen te verwezenlijken zonder dat mensen aan hun lot worden overgelaten;***

— ***een EU die zorgt voor dialoog en participatie van de sociale partners, het maatschappelijk middenveld en het publiek, om zo het hoofd te bieden aan de huidige en komende uitdagingen en veranderingen. Alle maatschappelijke geledingen moeten de vruchten van vrede kunnen plukken;***

— ***een EU die beschermt tegen de huidige en toekomstige risico's van klimaatverandering, verontreiniging en biodiversiteitsverlies. De klimaatcrisis bedreigt levens en bestaansmiddelen. De EU moet maatregelen nemen om de uitstoot tegen 2040 met 90 % te verminderen, de klimaatbestendigheid te vergroten en de natuur en de biodiversiteit te herstellen, zodat het niet alleen in de EU maar overal ter wereld mogelijk blijft te voorzien in basisbehoeften (voedsel, water, energie, volksgezondheid enz.).***

2. Het succesverhaal van de EU: de wil om toekomstige uitdagingen aan te pakken

2.1. De Europese Unie is gegrondvest op universele waarden, rechten en de rechtsstaat. Deze fundamenten zijn samen met 80 jaar vrede de belangrijkste verklaring voor het Europese succesverhaal. Europeanen hebben moeilijke tijden gekend — de EU is voortgekomen uit twee wereldoorlogen — maar feit is dat zij het beter hebben gedaan dan hun concurrenten of buurlanden. Het staat als een paal boven water dat de EU sinds haar oprichting een lange periode van vrede, economische welvaart en sociale vooruitgang heeft gekend.

2.2. Tijdens de COVID-19 pandemie is de EU erin geslaagd gratis vaccins ter beschikking te stellen van iedereen en de beschikbaarheid van voedsel te verzekeren. In reactie op de campagnes van kinderen en jongeren die eisen dat de klimaatverandering wordt aangepakt, heeft de EU een uiterst ambitieus programma voor een duurzaam milieu aangenomen: de Europese Green Deal, die Europa tegen 2050 klimaatneutraal moet maken. De EU heeft maatregelen genomen om alle vormen van discriminatie tegen te gaan. Of ze nu gevestigd zijn in een grote of een kleine lidstaat, bedrijven, actoren uit de sociale economie en zelfstandigen hebben toegang tot een markt van 450 miljoen consumenten, waar alle economische spelers gelijke kansen krijgen en hun activiteiten kunnen uitoefenen in een stabiele omgeving.

2.3. De EU is de economie die mensen het best beschermt en er alles aan doet om talent te benutten. Ook richt de EU zich op de bescherming van octrooien en regionale producten en is zij koploper waar het gaat om de regulering van de digitale economie. De levensstandaard en arbeidsomstandigheden in alle landen die in de loop der jaren tot de EU zijn toegetreden, zijn sterker en sneller verbeterd dan in enig ander land in de regio. Een op rechten gebaseerde benadering van het vrije verkeer van personen is de sleutel tot vooruitgang, rechtvaardigheid en diepere integratie. Het EESC verwacht dat ook de landen die binnenkort tot de EU zullen toetreden dezelfde evolutie zullen doormaken.

2.4. Deze collectieve verworvenheden kunnen niet langer als vanzelfsprekend worden beschouwd nu de EU wordt geconfronteerd met nieuwe risico's en oude en nieuwe uitdagingen. De toenadering van Rusland en China tot opkomende economieën (zoals de samenwerking binnen de BRICS en met de Golfstaten) veranderen het aanzien van het mondiale geopolitieke landschap en de economische partnerschappen. Er zij op gewezen dat, in tegenstelling tot de EU, landen die geen democratieën zijn een agressief en gewetenloos buitenlands beleid voeren, zonder zich te bekommeren om mensenrechten en duurzame ontwikkeling. De financiële investeringen van deze landen hebben het mondiale financiële bestel ingrijpend veranderd en dwingen ons op zoek te gaan naar een nieuw evenwicht. De Verenigde Staten zelf kunnen niet langer worden gezien als betrouwbare partner als populistische krachten dit jaar opnieuw aan de macht komen.

2.5. De EU heeft dan ook te maken met onzekerheid en wordt geconfronteerd met risicosituaties die het gevolg zijn van oorlogen zoals in Oekraïne en Gaza. Ze moet op zoek naar bondgenoten elders ter wereld die eveneens gegrondvest zijn op de rechtsstaat en de eerbiediging van de grondrechten — de waarden die de lidstaten van de EU binden.

2.6. De burgers die net een aantal diepe economische, gezondheids- en geopolitieke crises hebben doorgemaakt, voelen deze onzekerheid en verwachten van hun overheidsinstellingen — of ze nu Europees, nationaal, regionaal of lokaal zijn — dat zij hen beschermen tegen de moeilijke levensomstandigheden die het gevolg kunnen zijn van externe of economische risico's, aanvallen op onze fundamentele waarden, bedreigingen voor de gezondheid of het verlies van een fatsoenlijk inkomen.

3. **De EU als mondiale speler die zich inzet voor vrede, veiligheid, handel en vooruitgang**

3.1. In de afgelopen jaren is de EU erin geslaagd crises te overwinnen door haar fundamentele beginselen hoog te houden en doordat haar lidstaten één front vormden. Dit succes heeft zij daarnaast ook te danken aan haar begrotingscapaciteit, die resoluut wordt ondersteund door de lidstaten, zodat zij snel kan reageren en actie kan ondernemen.

3.2. De lidstaten alleen zijn niet in staat om de huidige uitdagingen aan te gaan, maar door hun krachten te bundelen kunnen ze de loop van de gebeurtenissen mede bepalen. Klimaatverandering en het uitfaseren van fossiele brandstoffen zullen een nieuw beleid van strategische autonomie van de EU vereisen, maar zullen ook het mondiale machtsevenwicht veranderen en dreigen de mondiale conflicten nog te verergeren. In plaats van nationale antwoorden die de EU verzwakken, moet Europa met een duidelijke visie komen en een sterkere, verenigde politieke rol spelen in deze nieuwe geopolitieke context, zodat het in staat is om effectiever en sneller te reageren.

3.3. De EU moet haar burgers mondiger maken en veiligheid bieden op verschillende gebieden, door hen te beschermen tegen: vijanden van buitenaf; gezondheidsrisico's en toekomstige pandemieën; hybride bedreigingen en verkeerd gebruik of misbruik van geavanceerde digitale technologieën; het risico van armoede, uitsluiting en discriminatie — terwijl economische en arbeidskansen voor iedereen worden gewaarborgd; het risico van noodsituaties op het gebied van klimaat en biodiversiteit; en tot slot bedreigingen voor de participatiedemocratie door de burgers actief te betrekken bij het burgerlijke, politieke en democratische leven.

3.4. De EU is een vredestichter en moet die rol blijven vervullen. Haar diplomatieke capaciteit moet worden verbeterd: het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU moet hand in hand gaan met het vermogen om conflicten op te lossen en te voorkomen. Dit beleid moet bescherming bieden tegen inmenging van buitenaf die gericht is op het destabiliseren van de samenleving en de democratische instellingen, en moet een nieuw multilateralisme nastreven, in overeenstemming met het internationaal recht. Een gemeenschappelijk EU-defensiebeleid is ondenkbaar zonder een echt, volwaardig gemeenschappelijk buitenlands beleid dat verder gaat dan de nauwere samenwerking van dit moment (d.w.z. het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid). Daartoe moet de EU kunnen beschikken over de nodige materiële en immateriële middelen, waaronder eigen middelen.

3.5. Het EESC pleit ervoor om:

— te werken aan vrede, veiligheid en defensie, wereldwijde rechtvaardigheid en mondiale vooruitgang door actief in te zetten op vrede; het multilaterale stelsel te ondersteunen; te zorgen voor eerlijke concurrentie; armoede aan te pakken; de sociale en civiele dialoog aan te zwengelen; democratie, mensenrechten en een humaan migratiebeheer te bevorderen;

— te werken aan meer politieke integratie, meer strategische autonomie en een echt en volwaardig gemeenschappelijk buitenlands beleid. Daartoe moet de EU in multilaterale instellingen met één stem spreken en de internationale rol van de euro strategisch inzetten. Het EESC zou graag zien dat besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen wordt ingevoerd op het gebied van het buitenlands beleid van de EU;

— het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid van de EU te versterken, onder meer door gemeenschappelijke strategische en kritieke technologieën en de defensiecapaciteit van de EU een nieuwe impuls te geven en de samenwerking met gelijkgestemde partners te intensiveren;

— de VN-agenda 2030 en de bijbehorende doelstellingen voor duurzame ontwikkeling uit te voeren en aan te merken als overkoepelende EU-strategie voor vrede en economische, sociale en ecologische vooruitgang. Dit is alleen mogelijk als het maatschappelijk middenveld op gestructureerde en zinvolle wijze hierbij wordt betrokken;

— een open, op regels gebaseerd Europees handelsbeleid te bevorderen, en daarmee ander belangrijk EU-beleid op het gebied van de grondrechten en de rechtsstaat, alsook het klimaat-, digitaal, innovatie-, sociaal en industriebeleid aan te vullen en te ondersteunen. Handelsovereenkomsten moeten de veerkracht vergroten door de invoer te diversifiëren, marktkansen te creëren voor Europese bedrijven, de veiligheid te verbeteren en geopolitieke risico's te beperken, en moeten daarnaast ook de handhaving van sociale en milieunormen bevorderen en zorgen voor een wereldwijd gelijk speelveld en eerlijke concurrentie. Het feit dat handelsovereenkomsten extra toegang bieden tot kritieke grondstoffen en andere productiemiddelen, waaronder energie, kan helpen om veerkrachtige, duurzame en verantwoordelijke toeleveringsketens in de EU veilig te stellen;

— de cruciale rol te erkennen van de onlangs aangenomen richtlijn inzake passende zorgvuldigheid en aan te dringen op de effectieve uitvoering daarvan, en ervoor te ijveren dat mensenrechten- en milieuoverwegingen worden beschouwd als integraal onderdeel van bepaalde toeleveringsketens en bedrijfsactiviteiten.

4. **Hooghouden van onze waarden, eerbiedigen van grondrechten en diversiteit**

4.1. Een Europa dat diversiteit koestert en opkomt voor de rechtsstaat en de grondrechten is de hoeksteen van een coherente, tolerante samenleving. De EU moet de rechtsstaat als grondbeginsel verdedigen en het goede voorbeeld geven in de strijd tegen desinformatie en discriminatie. In alle landen die het niet zo nauw nemen met de rechtsstaat gaat de situatie voor vrouwen, de LHBTIQ+-gemeenschap en/of kwetsbare groepen erop achteruit. De strijd voor de rechtsstaat is een strijd voor gelijkheid, voor onderwijs voor onze kinderen dat vrij is van vooroordelen, voor het recht van jongeren om de straat op te gaan voor een duurzame toekomst en voor vrijheid van meningsuiting voor onafhankelijke journalisten en mensenrechtenactivisten. Eerbiediging van de rechtsstaat heeft ook een economische dimensie die van invloed is op handels- en investeringsbeslissingen, aangezien de rechtsstaat ook de basis vormt voor een stabiel en voorspelbaar klimaat voor bedrijven en consumenten. Het EESC verzoekt de EU met klem om de rechtsstaat in de hele EU en daarbuiten te eerbiedigen.

4.2. Het is van essentieel belang dat de kernwaarden democratie, solidariteit, mensenrechten, gelijkheid, duurzaamheid en de rechtsstaat vooropstaan in elke discussie over het succes van de EU. De sociale partners en maatschappelijke organisaties spelen een centrale rol bij het hooghouden en versterken van deze waarden. Met hun niet-aflatende inzet om de participatie van burgers en actief burgerschap te stimuleren, de civiele en sociale dialoog aan te zwengelen, de mensenrechten te verdedigen en democratische praktijken te bevorderen, leveren zij een bijdrage van onschatbaar belang aan de kracht, de weerbaarheid en de representativiteit van de EU.

4.3. Het erkennen en benadrukken van de onmisbare rol van maatschappelijke organisaties bij het waarborgen van voornoemde beginselen is een prioriteit, aangezien zij op unieke wijze diepgang verlenen aan de alomvattende visie van het Europa dat wij voor ogen hebben.

4.4. Het EESC zou dan ook graag zien dat:

— de EU bij eventuele toekomstige herzieningen van het Verdrag stappen neemt om de eerbiediging van de rechtsstaat, de grondrechten en diversiteit te waarborgen, door na te gaan of de besluitvormingsmechanismen kunnen worden gewijzigd. De democratie moet worden beschermd tegen interne en externe bedreigingen: zo moet binnen en buiten de EU-grenzen een faciliterende civiele ruimte worden ontwikkeld, en het pakket voor de verdediging van de democratie moet worden aangepast om de hiaten te dichten die de democratische instellingen ondermijnen;

— een schild voor de Europese democratie wordt opgericht om bescherming te bieden tegen buitenlandse inmenging en desinformatie en om de integriteit van democratische processen in de hele EU te verzekeren;

— de EU in het kader van het migratie- en asielpact de gulden middenweg vindt en streeft naar een doeltreffend en realistisch migratiebeheer dat humaan en duurzaam is, waarbij wordt ingezet op legale manieren om de EU binnen te komen, maar tegelijkertijd wordt gewaakt over de veiligheid en controle van de buitengrenzen en wordt gezorgd voor een op rechten gebaseerde benadering van asiel en voor de integratie van migranten en vluchtelingen in de arbeidsmarkt. Absolute eerbiediging van de mensenrechten en solidariteit tussen de lidstaten moeten te allen tijde worden gewaarborgd;

— er dringend stappen worden ondernomen om een "Unie van gelijkheid" voor alle mensen van alle leeftijden tot stand te brengen. Dit houdt in dat de bestaande wettelijke kaders voor antidiscriminatie versterkt worden en dat erop wordt toegezien dat zij ten volle worden uitgevoerd en gehandhaafd. Een en ander veronderstelt tevens dat de bevoegdheden van de commissaris voor Gelijkheid in de nieuwe Europese Commissie worden versterkt en dat deze commissaris een specifieke portefeuille en een echt directoraat-generaal krijgt.

5. **Uitbreidingen en hervormingen voorbereiden**

5.1. Om ervoor te zorgen dat Europa blijft werken aan vrede, welvaart en democratie, en om langdurige stabiliteit te creëren op ons continent, moeten we nieuwe leden verwelkomen, zoals de Westelijke Balkanlanden en buurlanden van Rusland (bijv. Oekraïne, Moldavië en Georgië). Het is niet ondenkbaar dat de EU-besluitvormingsprocessen niet de juiste zijn voor een Unie van 30 à 35 landen. Een belangrijke taak voor de volgende Europese Commissie zal erin bestaan de instellingen daarop voor te bereiden en zo nodig aan te passen, en tegelijkertijd nauwlettend toe te zien op de vooruitgang die de kandidaat-lidstaten boeken bij het naleven van de fundamentele waarden en de overname van het acquis van de EU. De volgende Commissie moet er in nauwe samenwerking met het Europees Parlement voor zorgen dat zowel de EU-burgers als de burgers van de kandidaat-lidstaten de vruchten plukken van toekomstige uitbreidingen en dat de hoge duurzaamheidsnormen van de EU worden gehandhaafd.

5.2. Overigens is ook een aanpassing van de EU-begroting en van de eigen middelen van de EU vereist om het Europese investeringsbeleid uit te voeren. De ervaring die is opgedaan met NextGenerationEU kan daarbij nuttig zijn.

5.3. Het is in dit verband zaak de participatie van het maatschappelijk middenveld te stimuleren, en daarbij een bijzondere rol toe te kennen aan de sociale partners; daarnaast moeten alle politieke partijen zich ertoe verbinden het recht op vereniging van deze actoren alsook de vrijheid van meningsuiting en de pers- en mediavrijheid te verdedigen en de strijd aan te gaan met alle informatiemonopolies en alle vormen van manipulatie van het publieke debat.

5.4. Het cohesiebeleid blijft een van de fundamentele pijlers om de EU dichter bij haar burgers te brengen en verschillen tussen de EU-regio's en ongelijkheden tussen mensen te verminderen. Om te kunnen inspelen op toekomstige behoeften moet het cohesiebeleid een solide investeringsbeleid blijven dat erop gericht is de economische, sociale en territoriale cohesie in de hele EU te ondersteunen en tegelijkertijd gelijke kansen te bieden en de levens- en arbeidsomstandigheden voor iedereen te verbeteren. Het grondbeginsel van het cohesiebeleid dat "mensen niet aan hun lot mogen worden overgelaten" heeft niets aan kracht en waarde ingeboet. De maatschappelijke organisaties zullen zich blijven inzetten voor de cohesiedoelstellingen, uitgaande van het partnerschapsbeginsel en op basis van multilevel governance en gedeeld beheer. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar regio's met specifieke kenmerken, zoals de ultraperifere regio's, berggebieden en eilanden. Het meerjarig financieel kader (MFK) moet oplossingen bieden voor de uitdagingen van de uitbreiding en het risico op regionale ongelijkheid dat de veiligheidsagenda met zich mee dreigt te brengen indien geen werk wordt gemaakt van een degelijk beleid voor regionale en lokale cohesie waarvoor de nodige middelen worden uitgetrokken.

5.5. Het EESC dringt er in dit verband op aan dat dit belangrijke beleid onder de portefeuille van een specifieke commissaris blijft vallen, en is ertegen gekant dat het cohesiebeleid wordt omgevormd tot een instrument dat louter bedoeld zou zijn voor economisch herstel of voor het aanpakken van noodsituaties.

5.6. Het EESC heeft in het kader van de uitbreiding al een belangrijke stap gezet door vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties uit kandidaat-lidstaten op ad-hocbasis te laten deelnemen aan bepaalde EESC-vergaderingen. We moedigen andere EU-instellingen aan om ons voorbeeld te volgen en vertegenwoordigers uit kandidaat-lidstaten toegang te geven tot gewone EU-vergaderingen. Op die manier kan de EU duidelijk maken dat zij vast voornemens is om door te gaan met de uitbreiding en krijgen mensen uit deze landen de kans om kennis te maken met het reilen en zeilen van het EESC en de EU in het algemeen.

5.7. Het EESC zou graag zien dat:

— het Europees Parlement het voorbeeld van het EESC volgt en de kandidaat-lidstaten via sterkere partnerschappen ten minste gedeeltelijk bij de dagelijkse werkzaamheden van de EU betrekt;

— het cohesiebeleid van de EU wordt afgestemd op toekomstige behoeften, en dat maatregelen worden genomen voor een evenwichtige en billijke herverdeling van middelen tussen regio's en burgers, zowel in de kandidaat-lidstaten als in de regio's van de huidige lidstaten die zwaarder worden getroffen door de veranderingen die het gevolg zijn van de uitbreiding;

— de EU de mogelijkheid overweegt om ten minste voor alle tussenfasen van het EU-toetredingsproces besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen in te voeren; daarnaast moeten besluiten open en transparant zijn en toegankelijk voor het grote publiek. Er moeten striktere maatregelen worden genomen om de naleving van de grondrechten af te dwingen.

6. **Duurzame en inclusieve groei, concurrentievermogen en investeringen waarborgen in de EU**

6.1. In het licht van de nieuwe geopolitieke realiteit en steeds complexere uitdagingen roepen wij de EU-instellingen op om resoluut op te treden om het concurrentievermogen, de welvaart en het leiderschap van de EU op het wereldtoneel op lange termijn te waarborgen. Het aandeel van de EU in de wereldeconomie zal naar verwachting gestaag dalen van bijna 15 % tot slechts 9 % in 2050 ([1]). Het is daarom noodzakelijk om alle beleidsmaatregelen die de productiviteit en het duurzame concurrentievermogen van de EU kunnen stimuleren, te verbeteren. Investeringen in innovatie en productie ter bevordering van open strategische autonomie (bijvoorbeeld in het kader van de nettonulindustrie, de circulaire economie, kritieke grondstoffen, de chipsverordening en defensie en strategische technologieën) zijn dringend noodzakelijk en moeten worden afgestemd op gemeenschappelijke sociale en milieudoelstellingen, ten behoeve van het welzijn van toekomstige generaties.

6.2. De klimaatverandering, vervuiling en veranderingen in de biodiversiteit die de afgelopen jaren zijn waargenomen, hebben Europa aangezet tot de Green Deal. De EU heeft dringend behoefte aan een robuuste Green en Social Deal die is gebaseerd op een welzijnsgerichte economie en een nieuw concept van welvaart voor mens en planeet, waarbij een rechtvaardige transitie en een op mensenrechten gestoelde aanpak worden gewaarborgd. Om te voorkomen dat dit initiatief zware lasten voor het bedrijfsleven met zich meebrengt, moet worden gezorgd voor een adequate en doeltreffende uitvoering ervan door realistische actieplannen op nationaal niveau vast te stellen en door te voorzien in steun voor ondernemingen, met name kleine en middelgrote ondernemingen, zodat hun concurrentievermogen in stand wordt gehouden en volledige en hoogwaardige werkgelegenheid wordt gewaarborgd.

6.3. De Europese Blue Deal is ook een prioriteit. Gezien het fundamentele belang van water en de huidige en toekomstige uitdagingen waar de wereld en ons continent voor staan, moet water een prioriteit zijn door een Europese Blue Deal aan te nemen als een op zichzelf staande EU-strategie, aangezien waterbeleid niet beperkt mag blijven tot klimaatbeleid alleen. De Blue Deal en de Green Deal overlappen elkaar tot op zekere hoogte, maar worden tegelijkertijd gekenmerkt door verschillende actiegebieden en benaderingen. Europa kan watergerelateerde uitdagingen omzetten in nieuwe kansen voor technologische ontwikkeling, sociale vooruitgang, nieuwe banen, vaardigheden en bedrijfsgroei, met respect voor het milieu en bescherming van watervoorraden ten behoeve van iedereen.

6.4. Europa heeft een enorm innovatiepotentieel, waardoor onze economie wereldwijd kan concurreren. Er zijn echter een aantal verschijnselen die een rechtvaardige en duurzame economische groei in de weg staan, zowel op nationaal als op regionaal niveau: demografische veranderingen, gebrek aan investeringen in toekomstgerichte onderwijssystemen en nieuwe vaardigheden, evenals slechte arbeidsomstandigheden in sommige sectoren en beperkte mobiliteitsmogelijkheden, en de daaruit voortvloeiende tekorten aan arbeidskrachten. In de wereldwijde wedloop om talent moet Europa zich sterk positioneren als aantrekkelijke plek om te wonen en te werken, zonder de risico's van braindrain binnen de EU en in derde landen over het hoofd te zien. Een succesvol beleidsinitiatief op dit gebied vereist een holistische aanpak die de verschillende dimensies van deze uitdagingen erkent. Voor het in goede banen leiden van de snelle veranderingen in de arbeidswereld speelt de sociale dialoog een belangrijke rol.

6.5. De Europese economie moet worden aangedreven door een soepel functionerende, moderne interne markt, waarin bedrijven, werknemers en de burgers in het algemeen op voet van gelijkheid meer kansen krijgen. Investeringen in nieuwe technologieën moeten worden aangemoedigd door een toekomstgericht en stabiel regelgevingskader op basis van voorspelbaar beleid op zowel EU- als nationaal niveau. De lidstaten en de EU moeten ervoor zorgen dat er geen concurrentieverstoringen ontstaan bij de ontwikkeling van financieringsmechanismen ter ondersteuning van dergelijke investeringen.

([1]) PwC (2017), The long view: how will the global economic order change by 2050?.

6.6. Ter ondersteuning van bovenstaande doelstellingen moet het regelgevingskader van de EU zorgen voor rechtszekerheid en voorspelbaarheid, beter worden geïntegreerd met en consistent zijn op alle beleidsterreinen, innovatieve benaderingen mogelijk maken en digitaal als de norm hanteren, en tegelijkertijd overregulering voorkomen en streven naar het terugdringen van onnodige administratieve lasten zonder de onderliggende wetgevingsdoelstellingen in het gedrang te brengen. De toenemende neiging van nationale regeringen om vermeende nationale belangen voorop te stellen, fragmenteert de interne markt en ondermijnt de effectiviteit ervan. De EU-instellingen moeten ervoor te zorgen dat de EU-regels effectief worden toegepast, en snel en doeltreffend optreden tegen lidstaten die de regels niet naleven. Er is behoefte aan een regelgevingskader waarin het juiste evenwicht wordt gevonden tussen het stimuleren van innovatie en investeringen enerzijds en het beheersen van allerlei veiligheidsproblemen anderzijds, zodat we het innovatiepotentieel van Europa in nieuwe schone technologieën ten volle kunnen benutten, kunnen veiligstellen dat we vooroplopen met de vergroening van de industrie en de onafhankelijkheid van fossiele brandstoffen en van dit voordeel de vruchten kunnen plukken, en een meer geïntegreerd ecosysteem kunnen opbouwen waarin productie en diensten elkaar ondersteunen.

6.7. Een sterkere, transformatieve en concurrerende industriële basis vereist massale investeringen die op zodanige wijze moeten worden gefinancierd, gereguleerd en uitgevoerd dat de integriteit van de interne markt behouden blijft en de groei-, productiviteits- en innovatiekloof tussen de EU en haar internationale partners en belangrijkste concurrenten wordt gedicht. Er moet een doeltreffend industriebeleid worden gevoerd om onze industrie op concurrerende wijze koolstofvrij te maken, een concurrentievoordeel voor de EU op het gebied van digitale en schone technologieën te ontwikkelen, strategische toeleveringsketens te diversifiëren en veilig te stellen, en de technologische en industriële basis van Europa te versterken. Zo'n beleid vereist ondersteunende maatregelen voor een rechtvaardige transitie, waarbij er wordt geïnvesteerd in moderne overheden en overheidsdiensten, infrastructuur en hoogwaardige diensten van algemeen belang.

6.8. Publieke en particuliere investeringen in de lidstaten moeten gericht zijn op modernisering van de infrastructuur. Coördinatie op alle niveaus is nodig om de doeltreffendheid van publieke investeringen te garanderen, of deze nu door de EU of de lidstaten worden gefinancierd. Het EU-kader voor economische governance zou budgettaire ruimte kunnen bieden voor investeringen, wat zou kunnen leiden tot innovatieve financieringsmechanismen met de particuliere sector, zodat het potentieel van de Unie om dit soort investeringen financieel te ondersteunen, volledig zou kunnen worden benut. In die zin kan een ambitieuzer kader voor duurzame financiering er op doeltreffendere wijze voor zorgen dat particuliere investeringen in overeenstemming zijn met de gemeenschappelijke EU-doelstellingen. Door ervoor te zorgen dat alternatieve financieringsvormen zoals kredietplatforms, crowdinvesteringen, durfkapitaal en obligatiemarkten aantrekkelijker en toegankelijker worden voor bedrijven van iedere omvang en particulieren, kunnen ambitieuze innovatie- en investeringsprojecten gemakkelijker worden gefinancierd. Een efficiënte werking van de financiële markten is van essentieel belang voor de transitie naar een klimaatneutrale en in toenemende mate digitale economie die wordt gekenmerkt door duurzame en inclusieve economische groei.

6.9. De voltooiing van de kapitaalmarktenunie is cruciaal voor het mobiliseren van de middelen die nodig zijn om te investeren in de groene en de digitale transitie en voor de strategische autonomie van de EU. De bankenunie is essentieel voor een echte economische en monetaire unie en de voltooiing ervan zou de financiële stabiliteit en veerkracht van de economie van de EU ten goede komen.

6.10. Daarnaast zien we een enorme sprong voorwaarts in het gebruik van artificiële intelligentie, die kan bijdragen tot een hogere productiviteit en betere arbeidsorganisatiemodellen, mits goed beheerd met een mensgerichte aanpak.

6.11. Het EESC:

— verzoekt het nieuwe Europees Parlement en de Europese Commissie hun mandaat optimaal te benutten en uitvoering te geven aan hun plannen om de planeet te beschermen, te investeren in duurzame economische groei en concurrentievermogen, en de soevereiniteit van de EU op strategische gebieden te versterken, met het oog op het welzijn van toekomstige generaties en met oog voor intergenerationele rechtvaardigheid. Ze moeten doorgaan op de weg naar een sociaal rechtvaardige, groene, blauwe en digitale transitie en innovatie, om kwaliteitsbanen en de veerkracht van het Europese project te waarborgen;

— beveelt aan lering te trekken uit NextGenerationEU en de huidige voorstellen en toezeggingen inzake nieuwe eigen middelen voor de EU-begroting goed te keuren, met een EU-investeringsinstrument dat ervoor kan zorgen dat bepaalde kritieke en strategische technologieën, waar nodig, onder openbaar bestuur worden gebracht, terwijl alle investeerders, zowel publieke als private, worden beschermd;

— pleit ervoor het model van de Europese sociale markteconomie te bevorderen door: ondernemerschap en innovatie te ondersteunen; te investeren in onderwijs, opleiding en vaardigheden van hoge kwaliteit; het recht op een leven lang leren te garanderen, met inbegrip van bij- en omscholing; hoogwaardige beroepskwalificaties te bevorderen; duurzame en hoogwaardige banen te creëren, ook in nieuwe vormen van werk; samenwerking tussen onderwijs- en opleidingsinstellingen te stimuleren; en effectieve toegang tot kwaliteitsopleidingen voor iedereen te garanderen;

— beveelt aan de bestaande internemarktregels te versterken om een nieuwe dynamiek te creëren voor het wegnemen van belemmeringen voor de grensoverschrijdende mobiliteit van personen, goederen, diensten, kapitaal en gegevens. Dit is met name belangrijk omdat het gelijke speelveld op de interne markt de afgelopen jaren is verzwakt door crisisgerelateerde vrijstellingen en vertraging bij het wegnemen van belemmeringen voor vrij verkeer;

— pleit ervoor de oprichting en ontwikkeling van kleine en middelgrote ondernemingen te ondersteunen door het "denk eerst klein"-principe in praktijk te brengen, een stabiel wetgevingskader te bieden, administratieve procedures te stroomlijnen, een gelijk speelveld op de interne markt te waarborgen en dit soort ondernemingen toegang te bieden tot hernieuwbare energie tegen betaalbare prijzen;

— dringt aan op een robuuste Europese industriestrategie als aanvulling op de doelstelling om de CO_2-uitstoot in 2040 met 90 % te hebben teruggedrongen, en ter instandhouding van hoogwaardige banen in Europa. Daarom is een alomvattend actieplan, zoals de voorgestelde "Clean Industrial Deal", in het kader van de Green Deal, dringend noodzakelijk als strategische prioriteit om het duurzame concurrentievermogen van de EU te vergroten en te waarborgen;

— beveelt aan maatregelen te nemen om de landbouwsector van de EU nieuw leven in te blazen en de ontwikkeling van plattelandsgebieden te stimuleren door deze aantrekkelijker te maken voor jongeren en voor mensen met kleine en middelgrote ondernemingen of familiebedrijven, en zo een plattelandsvlucht te voorkomen. De betrokken landbouwers moeten worden ondersteund door een adequaat gefinancierd gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de periode na 2027 dat de Europese voedselproductie beschermt en de veerkracht ervan waarborgt. Landbouw en levendige plattelandsgemeenschappen kunnen alleen duurzaam zijn als op evenwichtige wijze wordt voldaan aan economische, sociale en milieubehoeften;

— is voorstander van de ontwikkeling van een sterke sociale economie door uitvoering te geven aan de aanbeveling van de Raad over de sociale economie, om maatschappelijk verantwoorde bedrijfspraktijken en het algemeen belang te bevorderen. Zie de routekaart van Luik voor de sociale economie in de EU;

— ziet de klimaatcrisis als een paradigmaverschuiving: de Green, Social en Blue Deal en de bijbehorende EU-programma's moeten als onderling verbonden beleidsterreinen worden uitgevoerd. Op EU- en nationaal niveau moeten maatregelen worden genomen om de gevolgen van de klimaatverandering (overstromingen, mislukte oogsten, droogte enz.) te voorspellen en de kosten ervan te meten. Burgers moeten worden erkend als actieve deelnemers aan de klimaattransitie en worden geholpen om daarin hun rol als energieprosumenten te spelen;

— dringt aan op een eerlijke en rechtvaardige transitie voor iedereen: door het scheppen van een Europees beleidskader voor een rechtvaardige transitie (European Just Transition Policy Framework, JTPF) teneinde een verschuiving naar een duurzame en koolstofvrije economie mogelijk te maken; en door ervoor te zorgen dat de veranderingen de hele bevolking ten goede komen, mensen niet aan hun lot overlaten en gebaseerd zijn op intergenerationele cohesie en solidariteit. Het EESC benadrukt dat het JTPF vergezeld moet gaan van EU-beleidsmaatregelen die ondernemingen in staat stellen op eerlijke wijze concurrerend, alsook sterker en veerkrachtiger te worden en — via de sociale dialoog — hun rol te spelen bij het waarborgen van een rechtvaardige transitie die mensgericht is, inspeelt op lokale omstandigheden, natuur en milieu beschermt en kansen aangrijpt;

— is ingenomen met het besluit om 86 miljard EUR toe te wijzen aan het sociaal klimaatfonds van de EU voor de periode 2026-2032. Aanvullende financiering uit het EU-klimaataanpassingsfonds, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en de herstel- en veerkrachtfaciliteit moet ook worden geoormerkt voor maatregelen om de negatieve gevolgen van de klimaatcrisis (met name voor de meest kwetsbaren) te verzachten;

— benadrukt de noodzaak van overleg met werknemers ter ondersteuning van de transformatieve dimensie van de veiligheids- en duurzaamheidsstrategie van de EU en ook om te anticiperen op de impact van baanbrekende technologieën zoals artificiële intelligentie. Om een rechtvaardige transitie in de arbeidswereld te bewerkstelligen, moeten de sociale partners op alle niveaus kunnen beschikken over doeltreffende raadplegingsmechanismen en -kaders, waaronder sociale dialoog en collectieve overeenkomsten, in combinatie met een doeltreffende civiele dialoog met relevante belanghebbenden;

— acht het van essentieel belang verdere stappen te zetten voor de ontwikkeling van een efficiënte, geïntegreerde kapitaalmarktenunie en een volwaardige bankenunie, die alle lidstaten omvat en gericht is op verdere harmonisatie en opheffing van grensoverschrijdende belemmeringen, met degelijke regulering en toezicht, teneinde de financiële stabiliteit te handhaven, consumenten, investeerders en spaarders te beschermen en een gezonde interne markt tot stand te brengen.

7. **De sociale dimensie van veiligheid: werkgelegenheid, vaardigheden en een rechtvaardige transitie**

7.1. In de Verklaring van Terhulpen van 16 april 2024, aangenomen tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad van de EU, wordt benadrukt dat de Europese Unie in tijden van talrijke uitdagingen meer dan ooit moet vasthouden aan haar fundamentele waarden van gelijkheid en sociale vooruitgang, een standpunt dat het EESC uitdrukkelijk onderschrijft ([2]).

7.2. Tegen de achtergrond van klimaatverandering, demografische veranderingen, de digitale en de groene transitie en mondiale economische en veiligheidsuitdagingen moet de sociale dimensie van de Unie ervoor zorgen dat de veiligheidsagenda wordt ingebed in een sociale markteconomie met een groot concurrentievermogen, duurzame groei en volledige werkgelegenheid, gericht op opwaartse convergentie van levens- en arbeidsomstandigheden.

7.3. Investeringen in veiligheid en defensie zijn ondoeltreffend als de samenleving verdeeld is. De sociale dimensie van investeringen en hervormingen moet integrerend deel uitmaken van de veiligheidsagenda. Het economische en sociale model van de EU, dat nog steeds past binnen de Agenda 2030 van de Verenigde Naties als overkoepelend beleidskader, moet ervoor zorgen dat de voordelen van de interne markt, gebaseerd op een gemeenschappelijke munt, iedereen op een eerlijke en evenwichtige manier ten goede komen.

7.4. Nu er een nieuwe EU-legislatuur aanbreekt, is het aan de EU om dringende sociale kwesties aan te pakken. Het EESC vindt dat prioriteit moet worden gegeven aan uitdagingen die negatieve gevolgen kunnen hebben voor de verschillende facetten van de veiligheidsagenda, en aan uitdagingen die iedereen tegelijkertijd aangaan.

7.5. Het aantal mensen dat met armoede en sociale uitsluiting wordt bedreigd, verschilt aanzienlijk tussen leeftijdsgroepen, waarbij kinderen en ouderen het zwaarst worden getroffen. De energiearmoede is toegenomen als gevolg van de crisis in verband met de kosten van levensonderhoud, die ook een negatief effect heeft op de betaalbaarheid van huisvesting. Armoede onder werkenden is toegenomen door het verlies aan koopkracht in landen waar de lonen geen gelijke tred hebben gehouden met de inflatie. Dit alles vergroot de ongelijkheid tussen mensen en draagt bij aan de verdeeldheid van de samenleving.

7.6. De groene en digitale transformaties zorgen voor nieuwe banen en vereisen nieuwe vaardigheden, maar zijn ook een bron van onzekerheid voor werknemers die aan deze nieuwe eisen moeten voldoen. De sociale dialoog, die werknemers en ondernemingen zou kunnen helpen om op veranderingen te anticiperen, is in sommige lidstaten zwak als gevolg van de geringe dekkingsgraad van collectieve onderhandelingen. Tekorten aan arbeidskrachten zijn het gevolg van: demografische veranderingen; een geringe aantrekkelijkheid van bepaalde economische sectoren, onder meer vanwege slechte arbeidsvoorwaarden; technologische transformaties, nieuwe banen die worden gecreëerd in het kader van de groene en de digitale transitie; en het gebrek aan arbeidsmarktrelevante vaardigheden bij de beroepsbevolking.

7.7. Er ontstaan regionale verschillen tussen de kern en de periferie van de interne markt en tussen stedelijke en plattelandsgebieden, die nog kunnen worden vergroot door een uiteenlopende loondynamiek. Plattelandsgebieden zijn van cruciaal belang voor de economische en sociale cohesie, de landbouw en duurzame voedselsystemen.

7.8. De gezondheid en veiligheid van werknemers blijft een belangrijk aandachtspunt, met name wat arbeidsongevallen en beroepsziekten betreft. Het gebruik van de beste technologieën kan helpen bij preventiemaatregelen om de werkomgeving te verbeteren.

7.9. Werkloosheid en uitsluiting onder vrouwen hebben in sommige landen dramatische proporties aangenomen. Er is weliswaar vooruitgang geboekt op het gebied van gelijke kansen voor mannen en vrouwen, maar de situatie is nog lang niet bevredigend als het gaat om leidinggevende functies. Ondanks het rechtskader van de EU worden bepaalde groepen zoals jongeren, personen met een handicap, werknemers met een migratieachtergrond en LHBTIQ+-personen nog steeds gediscrimineerd. De vergrijzende bevolking heeft betaalbare zorgdiensten nodig om een waardig leven te kunnen leiden.

7.10. Een goed opgezet beleid voor sociale investeringen kan de economische groei, de productiviteit en een inclusief en duurzaam concurrentievermogen ten goede komen, wat cruciaal is voor het behoud van goede banen in Europa ([3]), en zulk beleid vormt een van de oplossingen voor de hierboven beschreven uitdagingen. De hervormingen en maatregelen in het kader van de Europese pijler van sociale rechten moeten door de EU en haar lidstaten als gezamenlijk politiek engagement ten uitvoer gelegd blijven worden.

([2]) PB C, C/2024/4056, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4056/oj.

([3]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité — Bevordering van inclusieve groei op lange termijn door middel van hervormingen en investeringen (PB C, C/2024/3378, 31.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3378/oj) en Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité a) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's 30 jaar eengemaakte markt [COM(2023) 162 final] b) Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's Concurrentievermogen van de EU op lange termijn: blik op de periode na 2030 (PB C, C/2024/4056, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4056/oj).

7.11. De verschillende EU-instrumenten moeten worden ingezet om de bovengenoemde uitdagingen aan te gaan, met inachtneming van het subsidiariteits- en evenredigheidsbeginsel, teneinde een samenhangende samenleving op te bouwen die de Unie, haar burgers en haar economie meer veiligheid biedt.

7.12. Het sociaal beleid moet worden ondersteund door beter gebruik te maken van de cohesieprogramma's, waaronder het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), die moeten worden opgeschaald met nationaal gefinancierde en particulier medegefinancierde initiatieven. Een alomvattende, gecoördineerde en geïntegreerde beleidsaanpak op EU-niveau is cruciaal. Die kan een EU-begroting omvatten die beter tegemoetkomt aan sociale behoeften en die wordt uitgevoerd via het hervormde Europees Semester en het bijbehorende kader voor sociale convergentie, als onderdeel van een gezond economisch, sociaal en financieel beleid.

7.13. Bovendien stellen socialebeschermingsstelsels en sociaal beleid de lidstaten in staat om hun verplichtingen met betrekking tot sociale rechten en mensenrechten na te komen. Ons sociaal model maakt de EU uniek en onderscheidt haar op positieve wijze van haar concurrenten. De Europese pijler van sociale rechten heeft tot doel de sociale cohesie te versterken en armoede doeltreffend te bestrijden, waarmee opnieuw wordt bevestigd dat sociale rechten een integraal onderdeel zijn van het EU-beleid en dat er een duidelijk verband is tussen de pijler en andere EU-instrumenten die verband houden met sociale uitgaven. Het versterken van de koppeling tussen de pijler en het Europees Semester zal cruciaal zijn om de vooruitgang te volgen en ervoor te zorgen dat sociaal beleid adequaat wordt gefinancierd en uitgevoerd.

7.14. De herziene regels voor de hervorming van de economische governance moeten groeibevorderende structurele hervormingen en overheidsinvesteringen ondersteunen en de eigen verantwoordelijkheid voor de plannen in de lidstaten vergroten. Deze regels mogen niet ten koste gaan van overheidsuitgaven voor essentiële diensten zoals gezondheidszorg, onderwijs en justitie, omdat dan de kwaliteit en inclusiviteit daarvan worden aangetast. Voor het opvangen van mogelijke negatieve effecten is het cruciaal dat de EU over budgettaire manoeuvreerruimte beschikt om sociale uitgaven te stabiliseren en investeringen te stimuleren. Met door de EU gefinancierde investeringen moeten ook Europese collectieve goederen worden gefinancierd, waarvan sommige al zijn vermeld. Goed doordachte sociale investeringen en hervormingen kunnen een aanzienlijke invloed hebben op de economische groei door hun effect op de bevolking en de productiviteit, waaronder een sterker innovatievermogen, een grotere absorptie van nieuwe technologieën en meer werkgelegenheidskansen. Tegelijkertijd moeten de nationale regeringen hun socialebeschermingsstelsels herzien en ervoor zorgen dat deze met voldoende middelen zijn uitgerust op de gebieden waar sociale ondersteuning het hardst nodig is. Sociale infrastructuur en netwerken, met name voor sociale bescherming, moeten naar behoren worden gefinancierd.

7.15. In dit verband is het essentieel dat de regeringen een duidelijk standpunt innemen over de coördinatie van de nationale belastingstelsels om de uitholling van de belastinggrondslag een halt toe te roepen, fiscale dumping en belastingontduiking te bestrijden en extra belastinginkomsten ten volle te benutten om de eigen middelen van de EU te verhogen met het oog op economische investeringen en sociale en territoriale cohesie.

7.16. Op alle niveaus kan de sociale dialoog een fundamentele rol spelen bij het versterken van de groei, productiviteit, werkgelegenheid en het concurrentievermogen van Europese bedrijven op de wereldmarkten, en tegelijkertijd bijdragen tot het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden en het welzijn van werknemers. De uitbreiding van de reikwijdte van een goed functionerende sociale dialoog, met inbegrip van collectieve onderhandelingen, blijft een uitdaging voor zowel de sociale partners als de lidstaten.

7.17. Versterking van de sociale en civiele dialoog is van cruciaal belang om ervoor te zorgen dat mensen een actieve rol spelen bij het in goede banen leiden van de huidige grote transities. De sociale dialoog maakt de weg vrij voor collectieve onderhandelingen en voor het recht van werknemers op informatie en raadpleging en meer inspraak, in overeenstemming met de nationale wetten en praktijken. Deze instrumenten zijn nodig om de werkplek aan te passen aan nieuwe technologieën, de digitalisering en de toepassing van artificiële intelligentie, en om de arbeidsvoorwaarden en de rechten van werknemers te moderniseren. Hierbij kan ook worden gedacht aan de huidige discussie binnen de EU-instellingen over het recht om offline te zijn.

7.18. Het EESC:

— verzoekt de Europese Commissie toezicht te houden op de uitvoering van alle bestaande initiatieven en, waar nodig, nieuwe wetgevings- en niet-wetgevingsinitiatieven voor te stellen;

— wijst erop dat de EPSR gebruikt moet blijven worden om sturing te geven aan de werkzaamheden ter verbetering van de sociale cohesie en de arbeidsomstandigheden, in combinatie met maatregelen om het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten uit te voeren en de doelstellingen voor 2030 inzake werkgelegenheid, onderwijs, vaardigheden en armoede te verwezenlijken;

— roept de Europese Commissie op om tijdens de aanpassing aan het gebruik van artificiële intelligentie op de voet te volgen hoe oplossingen werken die al deel uitmaken van de EU- en nationale wetgeving inzake gezondheid en veiligheid, arbeidsorganisatie en arbeidsomstandigheden en ervoor te zorgen dat een mensgerichte aanpak (bijvoorbeeld t.a.v. algoritmisch beheer) wordt gehanteerd;

— roept de Europese Commissie op om ruchtbaarheid te geven aan de resultaten van de Europese sociale dialoog en om het voeren van sociaal overleg op nationaal niveau te ondersteunen; merkt op dat het kader voor sociale convergentie van het Europees Semester in dit verband een waardevol instrument zou zijn;

— verzoekt de EU-instellingen maatschappelijke organisaties te erkennen en te waarderen als belangrijke actoren bij het vormgeven en verwezenlijken van de rechtvaardige transitie. Doordat zij contacten hebben met lokale overheden en in staat zijn om een onderwerp rechtstreeks van het beleidsniveau naar de gemeenschap te brengen, helpen zij de meest kwetsbaren en degenen die zich minder goed aan veranderingen kunnen aanpassen;

— verzoekt de EU-instellingen om in het kader van het volgende MFK passende financiële instrumenten te overwegen voor toekomstgerichte sociale investeringen, aangezien er moet worden gezorgd voor Europese collectieve goederen: veiligheid (bijvoorbeeld m.b.t. voedselsystemen, water, energievoorziening en -distributie, O & I, toegang tot informatie en strategische infrastructuur), gezondheid, onderwijs en welzijn;

— verzoekt de EU-instellingen na te gaan of er behoefte is aan een financieel instrument dat voortbouwt op de met het SURE-programma opgedane ervaringen, teneinde de sociale uitgaven van de lidstaten te stabiliseren wanneer zich externe economische schokken voordoen;

— verzoekt de Europese Commissie de strategie voor gendergelijkheid, die in 2025 afloopt, te monitoren en te beoordelen, en snel aan de slag te gaan met een nieuwe strategie;

— verzoekt de Europese Commissie de resultaten van de andere gelijkheidsstrategieën te beoordelen en passende maatregelen te nemen om te blijven bouwen aan een Unie van gelijkheid; in dit verband zou binnen de Europese Commissie een directoraat-generaal voor gelijkheid kunnen worden opgericht;

— dringt aan op een betere jongerengarantie en soortgelijke programma's, zoals het ALMA-initiatief ("Aim, Learn, Master, Achieve"), die jongeren arbeidskansen bieden, ook jongeren die geen werk hebben en geen onderwijs of opleiding volgen (NEET's), en op maatregelen om andere programma's ter bestrijding van langdurige werkloosheid te versterken. Een beoordeling van de Europese kindergarantie is nodig om na te gaan hoe het staat met de verwezenlijking van de doelstellingen ervan;

— verzoekt de EU-instellingen en de lidstaten gerichte maatregelen te ontwikkelen om de beroepsbevolking te vergroten en aldus de demografische uitdagingen het hoofd te bieden, met als doel stabiele werkgelegenheid ondersteund door een actief arbeidsmarktbeleid en een sociale dialoog. Het EESC zal nauwlettend toezien op het Europees initiatief om onbetaalde en schijnstages te verbieden;

— dringt aan op strategieën voor gezondheid en veiligheid op het werk die gericht zijn op nul doden en ongevallen op het werk en op versterking van de strijd tegen beroepsziekten. Preventie moet worden versterkt door gebruik te maken van nieuwe technologieën, waaronder kunstmatige intelligentie. In deze strategieën moet ook worden gekeken naar de potentiële risico's die voortvloeien uit digitale en demografische veranderingen op de werkplek, waarbij werknemers moeten worden beschermd tegen blootstelling aan ziekteverwekkers of gevaarlijke agentia en psychosociale risico's;

— verzoekt de lidstaten de richtlijn betreffende toereikende minimumlonen, die ook tot doel heeft de sociale dialoog en collectieve onderhandelingen op alle niveaus op gang te brengen, naar behoren ten uitvoer te leggen. Dit zal werknemers en ondernemingen, met name middelgrote en kleine bedrijven, helpen anticiperen op veranderingen als gevolg van de groene en de digitale transitie, die de sociale partners in veel landen voor problemen stellen vanwege de dekkingsgraad van collectieve onderhandelingen;

— erkent de oproep van "Jouw Europa, jouw mening!" (YEYS) ([4]) om speciale belastingrichtlijnen in te voeren voor goederen en diensten die een nadelig effect hebben op het klimaat, zoals luxegoederen. De inkomsten uit deze belastingen moeten worden gebruikt voor de financiering van klimaatvriendelijke initiatieven en maatregelen en daarmee de inzet van de EU voor een duurzame en groene economie ondersteunen.

8. **Zorgen voor gezondheid en fatsoenlijke levensomstandigheden: een stevige maatschappelijke dimensie**

8.1. De nasleep van COVID-19, de energiecrisis als gevolg van de Russische agressie tegen Oekraïne en de daaruit voortvloeiende hoge inflatie baren veel mensen zorgen. De armoede vertoont in sommige landen een dalende trend, maar in andere landen, en met name in afgelegen gebieden, is de absolute armoede onder ouderen en vrouwen toegenomen. Er moet veel meer worden gedaan ter verwezenlijking van de Europese doelstelling dat in 2030 25 miljoen mensen niet langer in armoede leven, onder meer door systemische armoede, kinderarmoede en armoede onder werkenden te bestrijden.

([4]) Jouw Europa, jouw mening! (Your Europe, Your Say!, YEYS) is het jaarlijkse jongerenevenement van het EESC. In het samenvattend verslag van YEYS 2024 staan vijf belangrijke aanbevelingen; de jongerenvertegenwoordigers hebben deze opgesteld en er vervolgens over gestemd.

8.2. Willen we het hoofd kunnen bieden aan de huidige en toekomstige sociale uitdagingen, op basis van de Agenda 2030 van de VN, dan hebben we een hernieuwd sociaal contract voor Europa nodig om sociale rechten, gendergelijkheid en betere levens- en arbeidsomstandigheden te waarborgen, armoede en sociale uitsluiting te bestrijden en de opwaartse convergentie in de EU te bevorderen ([5]).

8.3. Het is belangrijk dat in alle beleidsmaatregelen, programma's en strategieën van de EU een gehandicaptenperspectief wordt opgenomen. Dit betekent dat er onder meer voor moet worden gezorgd dat mensen met een handicap gelijke toegang hebben tot onderwijs, werkgelegenheid en sociale diensten. Er moet beleid komen om belemmeringen weg te nemen, de volledige maatschappelijke integratie van personen met een handicap in alle opzichten te bevorderen en zo bij te dragen tot een inclusievere en billijkere EU.

8.4. Door de demografische veranderingen, met lage geboortecijfers en een vergrijzende bevolking, zal er in Europa steeds meer vraag zijn naar hoogwaardige gezondheidszorg en sociale diensten, waartoe iedereen toegang moet hebben. De socialebeschermingsstelsels moeten duurzaam worden gemaakt, zodat ze er ook zullen zijn voor komende generaties. Er zijn investeringen nodig in onderwijsstructuren en in doeltreffende publieke voorzieningen en om ervoor te zorgen dat overheidsdiensten voldoende, gemotiveerd, naar behoren bezoldigd en goed gekwalificeerd en opgeleid personeel op alle niveaus hebben.

8.5. Het belang van betaalbare, fatsoenlijke en duurzame huisvesting voor iedereen werd erkend in de verklaring van Luik van het Belgische voorzitterschap van de Raad. Het EESC pleit voor een EU-platform ter ondersteuning van nationale, regionale en lokale partnerschappen om een einde te maken aan de uitsluiting van huisvesting.

8.6. De Europese gezondheidsunie heeft tot doel betaalbare, toegankelijke, hoogwaardige, preventieve en curatieve gezondheidszorg te waarborgen. De gezondheidsunie is opgericht na de COVID-19-pandemie en is gericht op onder meer crisisparaatheid, een alomvattende aanpak van geestelijke gezondheid, kankerbestrijding, strategische autonomie en hervorming van de geneesmiddelenwetgeving. De strategische agenda van de EU 2024-2029 moet gericht zijn op gezondheid, waarbij wordt voortgebouwd op de tijdens het vorige mandaat geboekte vooruitgang en het werkterrein verbreed wordt, onder meer door prioriteit te geven aan zeldzame ziekten en de gevolgen daarvan en nauwer samen te werken om de versnippering binnen en de verschillen tussen de nationale gezondheidsstelsels de baas te worden.

8.7. Het EESC:

— dringt aan op maatregelen ter verwezenlijking van de SDG's en op een alomvattende EU-strategie voor armoedebestrijding, die in alle lidstaten gecoördineerde inspanningen moet omvatten om de armoede terug te dringen. Deze strategie moet betrekking hebben op zowel onmiddellijke behoeften als systemische kwesties zoals inkomensongelijkheid en gebrek aan toegang tot sociale diensten. Zij moet worden afgestemd op de EPSR en goede praktijken van de lidstaten bevatten om een doeltreffende en duurzame armoedebestrijding in de hele EU te waarborgen;

— steunt de benoeming van een commissaris voor huisvesting, met een specifieke portefeuille en een echt directoraat-generaal, en pleit voor een holistische aanpak in de vorm van een Europees actieplan voor sociale huisvesting om de huisvestingscrisis aan te pakken. Dit actieplan moet financiering mobiliseren binnen het volgende MFK en zorgen voor betaalbare, fatsoenlijke en duurzame huisvesting voor iedereen. Er moet in het bijzonder voor worden gezorgd dat het huisvestingsbeleid tegemoetkomt aan de behoeften van kwetsbare groepen, waaronder ouderen, mensen met een handicap en gezinnen met een laag inkomen;

— vindt dat energievoorziening dient te worden aangemerkt als een dienst van algemeen belang. Het regelgevingskader van de EU moet de basis leggen voor een milieuvriendelijke, betaalbare, toegankelijke en betrouwbare energievoorziening, zoals omschreven in de energie-unie;

— dringt erop aan dat de strategie voor de rechten van personen met een handicap, samen met de krachtige agenda voor de rechten van deze personen, tijdens het nieuwe mandaat door de Commissie wordt uitgevoerd. De Commissie moet daarom een actieplan opstellen met initiatieven voor beleid, programma's en wetgevingswerkzaamheden. Dit actieplan moet erop gericht zijn de inclusie en gelijke behandeling van personen met een handicap te waarborgen, in overeenstemming met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap;

— dringt aan op een "één gezondheid"-benadering om het welzijn van de burgers alsook de toegang tot water, voedselveiligheid en -soevereiniteit en toegang tot duurzame gezondheidszorg en sociale diensten als collectieve goederen te waarborgen;

([5]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité — Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad — Strategisch prognoseverslag 2023 — Duurzaamheid en welzijn als hoekstenen van de open strategische autonomie van Europa (PB C, C/2024/4057, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4057/oj).

— erkent de rol die vrije beroepen, kleine en middelgrote ondernemingen, andere belanghebbenden en maatschappelijke organisaties spelen bij het veerkrachtiger, rechtvaardiger, gezonder, duurzamer en sociaal rechtvaardiger maken van lokale gemeenschappen; benadrukt dat actieve bescherming van het milieu van vitaal belang is voor een duurzame toekomst;

— wijst erop dat de gezondheidszorg niet in een vacuüm bestaat, maar een cruciale sector is voor de economie van de EU, naast energie, voedselzekerheid en technologie. Gezondheidszorg moet daarom worden gewaardeerd als een publieke sociale investering en mag niet als een kostenpost worden beschouwd. Er zijn inspanningen nodig om meer te investeren in zowel preventie als het waarborgen van de duurzaamheid van de gezondheidszorg op lange termijn, conform het "recht op gezondheid"-concept waaraan tijdens de Conferentie over de toekomst van Europa prioriteit is verleend;

— verzoekt de EU dringend actie te ondernemen om een volwaardige Europese gezondheidsunie tot stand te brengen en zwaar te investeren in gezamenlijke projecten voor medisch onderzoek, zoals eerder in reactie op COVID-19 is gebeurd; dringt er bij de EU op aan om met een actieplan inzake zeldzame ziekten te komen en te erkennen dat burgers recht hebben op hoogwaardige, betaalbare en toegankelijke gezondheidszorg, wat in een Europese gezondheidsgarantie moet worden vastgelegd;

— onderstreept de noodzaak van een paradigmaverschuiving waarbij de waarde van zorg in onze samenlevingen wordt erkend, voortbouwend op de Europese zorgstrategie; dringt aan op een Europese zorggarantie die toegang tot betaalbare zorg van hoge kwaliteit garandeert voor iedereen die dat nodig heeft. De garantie moet zorgbehoevenden meer de regie geven en tegelijkertijd hun zorgverleners ondersteunen, onder meer door vrouwen te ontlasten van onbetaalde zorgtaken;

— dringt ook aan op aanvullende EU-financiering om de lidstaten te ondersteunen bij het uitbreiden en verbeteren van zorgdiensten en het verbeteren van de dekking daarvan. Investeringen in de zorgeconomie zijn van essentieel belang voor de verbetering van de levenskwaliteit van iedereen, met name de meest kwetsbaren;

— erkent de waarde van zorg en zorgwerk in onze samenleving en het potentieel van de zorgeconomie voor het scheppen van hoogwaardige banen en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden voor zorgwerkers, met inbegrip van huishoudelijk personeel dat zorg verleent. Er moeten maatregelen worden genomen om nieuwe werknemers aan te trekken voor de gezondheidszorg en te investeren in goed opgeleide en gemotiveerde arbeidskrachten, met een evenwichtige verhouding tussen mannen en vrouwen, die in hoog aanzien staan en naar behoren wordt beloond. Deze stappen zullen van cruciaal belang zijn om te zorgen voor veerkrachtige en kwalitatieve gezondheidszorg in de lidstaten;

— benadrukt dat werk moet worden gemaakt van een strategie die gericht is op waardig ouder worden en solidariteit tussen de generaties, en dringt aan op een Europese strategie voor ouderen;

— erkent de oproep van YEYS tot een gestandaardiseerde gemeenschappelijke strategie voor seksuele en reproductieve rechten in de hele EU. Deze strategie moet iedereen toegang garanderen tot alomvattende seksuele en reproductieve gezondheidsdiensten, waarbij gendergelijkheid wordt bevorderd en de grondrechten worden beschermd.

9. **Participatie van burgers, een solide ruimte voor het maatschappelijk middenveld en een zinvolle burgerdialoog**

9.1. Participatie is een cruciaal onderdeel van de Europese democratie en een voorwaarde voor het opbouwen van vertrouwen en het legitimeren van het EU-beleid bij de burgers. Het begrip participerende democratie is verankerd in artikel 11 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU); hierin staat dat burgers het recht hebben deel te nemen aan het democratisch bestel van de Unie en dat de instellingen zich ertoe verbinden zo breed en transparant mogelijk overleg te plegen en besluiten te nemen.

9.2. Tijdens de Conferentie over de toekomst van Europa zetten burgers vraagtekens bij de besluitvorming van de EU en vroegen ze om meer flexibiliteit bij het nemen van besluiten en maatregelen, met name bij dringende mondiale uitdagingen.

9.3. Ervoor zorgen dat mensen van alle leeftijden de kans krijgen om deel te nemen en bij te dragen aan het maatschappelijk leven is een essentieel aspect van de ontwikkeling van zowel burgerzin als een geloofwaardig democratische proces. Met een solide systeem van gestructureerde participatie kunnen jongeren de toekomst van de EU helpen vormgeven door middel van innovatie, betrokkenheid en toewijding. Onafhankelijke, vrije en representatieve maatschappelijke organisaties zijn een waarborg voor democratische samenlevingen en moeten een sleutelrol spelen bij de ontwikkeling, uitvoering en monitoring van EU-beleid. Maatschappelijke organisaties kanaliseren collectieve betrokkenheid, in aanvulling op vormen van directe burgerparticipatie waarbij het om de mening van individuen gaat, en bieden zo tegenwicht aan pogingen van lidstaten om de ruimte voor inspraak van de burgers in te perken.

9.4. Organisaties van sociale partners vormen een essentieel onderdeel van het maatschappelijk middenveld. Erkende sociale partners spelen een specifieke rol bij het vormgeven van economisch, werkgelegenheids- en sociaal beleid dat een opwaartse convergentie van de leef- en werkomstandigheden in de EU-lidstaten bevordert. Het is van belang dat dit op alle niveaus ten volle wordt erkend in de structuren en processen van de sociale dialoog. Overigens gaat het hierbij om iets anders dan de civiele dialoog.

9.5. Het baart het EESC zorgen dat de ruimte voor maatschappelijke organisaties in sommige lidstaten is geslonken, hoewel deze organisaties een sleutelrol spelen bij de verdediging van de grondrechten en fundamentele vrijheden en de bestrijding van het toenemende populisme. De EU moet zulke ontwikkelingen blijven tegengaan door middel van artikel 7-procedures en door Europese middelen te bevriezen die bestemd zijn voor lidstaten die de rechtsstaat, de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht of de grondrechten, zoals de vrijheid van vereniging en van meningsuiting, niet eerbiedigen of die de pers- en mediavrijheid inperken om het publieke debat te manipuleren. Samenlevingen die discrimineren zijn onverenigbaar met de EU, die streeft naar evenwichtige economische welvaart, sociale vooruitgang en inclusiviteit.

9.6. De burgers hebben nog nooit zo luid te kennen gegeven wat ze willen. Hun stem moet worden gehoord in de EU-besluitvorming via participatie-instrumenten en instrumenten voor e-democratie, zoals het Europees burgerinitiatief, burgerpanels en crowdsourcing van beleidsideeën van burgers.

9.7. Europa moet een veilige, grensoverschrijdende ruimte zijn voor het maatschappelijk middenveld, waaronder entiteiten van de sociale economie. Een gestructureerde civiele dialoog op alle bestuursniveaus moet in alle lidstaten worden aangemoedigd.

9.8. De mechanismen voor de dialoog met het maatschappelijk middenveld moeten daarom worden versterkt, om te zorgen voor een gestructureerde en zinvolle dialoog waarin de deskundigheid van het maatschappelijk middenveld een rol speelt. De huidige ad-hoc- en fragmentarische regelingen zijn ontoereikend en te afhankelijk van de goede wil en persoonlijke initiatieven van de betrokken personen en diensten.

9.9. Als institutionele stem van het maatschappelijk middenveld in de EU speelt het EESC een cruciale rol bij het bevorderen van een solide ruimte voor het maatschappelijk middenveld en het faciliteren van een zinvolle burgerdialoog. Met zijn uitgebreide expertise en jarenlange ervaring fungeert het als een belangrijke brug tussen de EU-instellingen en diverse maatschappelijke organisaties, zodat hun stem wordt gehoord in de beleidsvorming. Dankzij zijn unieke positie kan het EESC de participerende democratie bevorderen en zich sterk maken voor de inbreng van verschillende belanghebbenden in de beleidsvorming van de EU. Door een platform te bieden voor consensusvorming en dialoog steunt het EESC de ontwikkeling van inclusief beleid dat tegemoetkomt aan de behoeften en verlangens van de burgers, waardoor de legitimiteit en effectiviteit van de EU-governance worden vergroot.

9.10. Het EESC:

— pleit daarom voor structurele steun voor de rol van maatschappelijke organisaties bij de opbouw van veerkrachtige samenlevingen via civiele en sociale dialoog en erkent de centrale rol van maatschappelijke organisaties bij het bevorderen van veerkrachtige, rechtvaardige en duurzame samenlevingen via initiatieven van onderaf. Maatschappelijke organisaties mogen niet aan de zijlijn blijven bij beslissingen over EU-beleid, de toekomst van Europa en zijn burgers. Er moet worden gezorgd voor een open, transparante en regelmatige dialoog met representatieve organisaties en met het maatschappelijk middenveld ([6]). Voor een goede toepassing van artikel 11 VEU moeten in alle EU-instellingen normen gelden voor de dialoog met het maatschappelijk middenveld ([7]);

— roept de EU-instellingen op het voortouw te nemen en een strategie voor het maatschappelijk middenveld te ontwikkelen ([8]), met een duidelijk actieplan. Bovendien dringt het EESC aan op een jaarlijks scorebord voor de civiele dialoog of de ruimte voor het maatschappelijk middenveld ([9]), waarmee kan worden nagegaan of de bijdragen van maatschappelijke organisaties tijdens raadplegingen in aanmerking zijn genomen. Dit scorebord zou kunnen worden gebruikt voor een tweejaarlijks verslag over de civiele dialoog, waarin deze dialoog en de effectiviteit van het optreden maatschappelijke organisaties worden geëvalueerd ([10]);

([6]) Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), art. 11, lid 2.
([7]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over perspectieven voor de versterking van de burgerdialoog en de participatiedemocratie in de EU (PB C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj) (paragrafen 1.6 en 5.4).
([8]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over perspectieven voor de versterking van de burgerdialoog en de participatiedemocratie in de EU (PB C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj) (paragraaf 5.1).
([9]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over perspectieven voor de versterking van de burgerdialoog en de participatiedemocratie in de EU (PB C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj) (paragraaf 1.10).
([10]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over perspectieven voor de versterking van de burgerdialoog en de participatiedemocratie in de EU (PB C, C/2024/2481, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj) (paragraaf 1.10).

— roept op tot maatregelen die jongeren ertoe aanzetten om zich op te werpen als aanjagers van een duurzamere toekomst voor de EU en erkent dat uitdagingen zoals klimaatverandering, de digitale transitie en demografische verschuivingen prioriteiten voor jongeren zijn en hun de kans bieden om binnen de EU veranderingen in gang te zetten. Er moet ruimte worden gecreëerd voor hun gestructureerde participatie, waarbij de nadruk moet komen te liggen op de manier waarop zij met hun innovaties, betrokkenheid en toewijding de toekomst van de EU kunnen vormgeven;

— acht het belangrijk om de grote rol van het maatschappelijk middenveld bij de uitvoering van tal van sleutelaspecten van het EU-beleid, waaronder de Europese pijler van sociale rechten, te erkennen en op waarde te schatten. Het maatschappelijk middenveld is van wezenlijk belang voor het behoud van het unieke sociaal-economische model van de EU en voor het bevorderen van duurzame groei, sociale cohesie en inclusiviteit;

— vindt dat vrijwilligerswerk moet worden erkend en gevierd als een cruciale vorm van actief burgerschap. Er zijn maatregelen nodig, waaronder in ieder geval het uitroepen van 2025 tot het Europees Jaar van de vrijwilligers, om vrijwilligerswerk te waarderen en te ondersteunen als een vorm van burgeractie die de deelname van burgers en de participerende democratie ten goede komt;

— schaart zich achter het verzoek van YEYS om jongeren meer te betrekken en vertegenwoordigd te laten zijn bij de besluitvorming van de EU en om bij de verkiezingen voor het Europees Parlement een quotum voor jongeren vast te stellen. Dat zou ervoor zorgen dat jongeren rechtstreeks worden betrokken bij de vormgeving van de toekomst van Europa, wat het democratisch proces inclusiever en representatiever zou maken;

— staat volledig achter de aanbeveling van YEYS om een solide rechtskader voor sociale media te creëren waarmee polarisatie en desinformatie aangepakt en ingeperkt kunnen worden. Doel van dit kader zou moeten zijn om democratische processen te waarborgen, mensen te beschermen tegen schadelijke inhoud en in de hele EU voor een eerlijk en goed gefundeerd openbaar debat te zorgen.

9.11. Met de rol die wij spelen kunnen wij er garant voor staan dat alle maatschappelijke organisaties tijdens deze zittingsperiode van de EU-instellingen de mogelijkheid hebben om hun stem te laten horen en een legitieme rol te spelen, in het belang van iedereen.

Brussel, 18 september 2024.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE